

Baltsende vleermuizen stelen de show

Erwin Al

In september 2006 had Staatsbosbeheer samen met het Projectbureau Nieuwe Hollandse Waterlinie een serie toneelvoorstellingen van Smeedwerk in de Bomvrije Kazerne van Fort Rhijnauwen georganiseerd. Toen werden er zwermende vleermuizen ontdekt.

Rhijnauwen staat bekend als belangrijke overwinteringslocatie voor vleermuizen, maar op grond van de beschikbare kennis zouden de voorstellingen niet tot problemen voor de vleermuizen leiden. In de week vóór de première kreeg Staatsbosbeheer echter bericht van de vleermuisonderzoekers die bezig zijn in en om de forten, dat zeer grote aantallen vleermuizen zwermgedrag vertoonden in de ruimtes die voor de toneelvoorstelling waren ingericht. Deze (balts)vluchten zijn van cruciaal belang voor de vleermuispopulaties en vereisen dat gedurende de schemertijd vooral geen verstoringen door licht worden veroorzaakt. Voor de toneelgroep bleek het vervroegen of verplaatsen van de voorstellingen een onhaalbare kaart. Daarom heeft Staatsbosbeheer in samenspraak met hen en het Projectbureau Nieuwe Hollandse Waterlinie besloten de voorstellingen af te gelasten.

Voor Staatsbosbeheer heeft dit besluit een vervelend staartje: de aanzienlijke investeringen die gepleegd zijn en het wegvallen van de inkomsten betekenen een financiële strop van vele tienduizenden euro's. De verwachting is dat dit een flinke tegenvaller voor het beheer in 2007 zal opleveren. Toen Staatsbosbeheer de forten uit de Nieuwe Hollandse Waterlinie in beheer kreeg, hield dat óók het onderhoud van de gebouwen in, te bekostigen uit inkomsten die met deze forten konden worden gegenereerd. Het beheer van Rhijnauwen is echter veel duurder dan wat het aan inkomsten oplevert, zodat middelen voor beheer van andere natuurterreinen in de provincie Utrecht worden weggezogen. Daarom zoekt Staatsbosbeheer naar mogelijkheden om (verantwoord) gebruik van dit fort ook financieel aantrekkelijker te maken. Na eerdere

Fort Rhijnauwen. Foto: Hans Bekker

positieve ervaringen, leken ook de voorstellingen van Smeedwerk in september 2006 aan die voorwaarden te voldoen.

De forten zijn overgedragen aan Staatsbosbeheer vanwege de aanwezige natuur- en cultuurhistorische waarden in een zich verstedelijkende omgeving. Voor Fort Rhijnauwen heeft Staatsbosbeheer gekozen voor het behouden en beschermen van de aanwezige natuur op een voor het publiek beleefbare wijze. Er worden daarom jaarlijks veel excursies georganiseerd, terwijl ook veel werk wordt gemaakt van het onderhouden van de botanisch waardevolle graslanden en van de voor vleermuizen belangrijke ruimtes in het fort. Daarnaast blijft Staatsbosbeheer zoeken naar verantwoorde mogelijkheden om de forten ook een culturele functie te geven. Het stimuleren van beleving en recreatie is tenslotte óók een van gestelde doelen, zeker in natuurgebieden bij de stad, waar draagvlak voor natuurbeheer niet meer vanzelfsprekend is. Door slimme keuzen in ruimte en tijd probeert Staatsbosbeheer een optimum te bereiken voor natuur en beleving.

Kennis is daarvoor cruciaal: waar verblijven dieren in verschillende fasen van hun levenscyclus en vooral, welke menselijke activiteiten verdragen zij daarbij? Deze behoefte aan kennis is een reden geweest om samen met het ministerie van LNV, het Projectbureau Nieuwe Hollandse Waterlinie en de VZZ een liniebreed onderzoek op te starten naar de ecologie van vleermuizen op de forten. Dat heeft nu al zijn eerste, zij het enigszins wrange, vruchten afgeworpen.

Erwin AI

Center Court Naritaweg 221

1043 CB Amsterdam

